

6. Irak

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet forventes at diskutere den seneste udvikling i Irak efter ISIL's (Islamic State of Iraq and the Levant) angreb på en række større byer i det vestlige og nordlige Irak, de regionale konsekvenser af ISIL's aktuelle kontrol over sammenhængende landområder i Syrien og Irak samt de internationale reaktioner herpå.

2. Baggrund

Militante sunnitiske oppositionsgrupper - med Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL) som den drivende kraft – har med angrebet på Mosul og en række andre byer i det sunni-dominerede vestlige Irak afgørende ændret situationen i landet. Irak står over for en massiv humanitær krise, og ISIL's *de facto* militære kontrol over store dele af det vestlige Irak har både regionale og internationale sikkerhedspolitiske konsekvenser. De koordinerede angreb og fastholdelsen af byerne og store landområder ville næppe kunne have fundet sted uden en vis folkelig tilslutning til de væbnede oppositionsgrupper samt aktiv støtte til ISIL fra visse sunni-militser, herunder fra grupper med rødder i Baath-partiet. Med erobringerne de seneste dage har ISIL og de affilierede grupper fået adgang til våbenlagre og kontrol over vigtig infrastruktur som olieinstallationer, lufthavne m.v. Der er ingen tvivl om, at ISIL's militære kapacitet har været undervurderet. ISIL har formået at fastholde kontrollen over dele af Fallujah og Ramadi siden januar 2014. De irakiske sikkerhedsstyrker har angiveligt af hensyn civilbefolkningen afstået fra at gennemføre større modangreb. Mosul og de øvrige byer blev erobret uden koordineret modstand fra de nationale sikkerhedsstyrker. På denne baggrund er det den generelle vurdering, at de nationale sikkerhedsstyrker aktuelt ikke har kapacitet til at generobre de ISIL-kontrollerede områder. Der kan forventes øget amerikansk støtte til den irakiske regerings kamp mod ISIL. Der foreligger ikke konkrete oplysninger om karakteren af den forventede amerikanske støtte.

Der er begyndende tegn på, at kurdiske og shiitiske samt visse sunni-militser går aktivt ind i kampen mod ISIL på regeringens side. De internationale reaktioner har været enslydende fordømmende bl.a. i en fælles erklæring fra EU og Den arabiske Liga. FN's Generalsekretær har ligeledes fordømt angrebene.

Det er for tidligt at vurdere konsekvenser af den seneste udvikling for de igangværende irakiske regeringsforhandlinger efter parlamentsvalget i april. Men der er næppe tvivl om, at de i forvejen komplicerede forhandlinger bliver yderligere vanskeliggjort. Vurderingen er, som det bl.a. også er klart udtrykt i en EU-erklæring, at uden en repræsentativ regering med bred folkelig tilslutning, også blandt sunni-mindretallet, er det ikke muligt at standse terroren i Irak.

Situationen i Irak er tæt forbundet med den igangværende konflikt i Syrien, hvor ISIL igennem det seneste år ligeledes har fundet fodfæste. Truslen fra radikale grupper i Syrien spreder sig i stigende grad til andre lande i regionen og til Vesten, idet de er i stand til løbende at udvide

deres netværk. Blandt andet drager de militante islamistiske grupper nytte af den porøse grænse mellem Tyrkiet og Syrien. De to mest radikale grupper i Syrien i dag er den officielle al-Qaida gruppe Nusra-Fronten og ISIL (som ofte også benævnes ISIS). Begge grupper er opført på både FN's og EU's terrorlister.

Situationen har udløst massive flygtningestrømme internt i landet. Knap 450.000 er blevet fordrevet i den vestlige Anbar-provins siden januar, mens ISIL's indtagelse af Mosul har ledt til yderligere 500.000 internt fordrevne. Mange af de nyligt fordrevne søger mod kurdiske områder i det nordlige Irak, som i forvejen belastes hårdt af tilstedeværelsen af ca. 200.000 syriske flygtninge. Lokale myndigheder har anmodet nødhjælpsorganisationer om akuthjælp, og FN-organisationer forventes at udsende ekstraordinære nødhjælpsappeller de kommende dage. Danmark har på denne baggrund ydet 20 mio. kr. til den akutte humanitære indsats, som bidrager til at sikre en hurtig og effektiv respons. Midlerne er fordelt ligeligt mellem UNHCR og WFP. Udover bevillingen på 20 mio. kr. har Danmark støttet irakiske flygtninge med lidt over 8 mio. kr. i 2014 gennem humanitære partnerskabsaftaler med Dansk Flygtningehjælp, Caritas og Red Barnet Danmark. Flere danske nødhjælpsorganisationer overvejer i øjeblikket at udløse fleksible midler fra deres partnerskabsaftale med Udenrigsministeriet. Herudover forventes FN at udløse midler fra den centrale katastrofefond inden for de nærmeste dage.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte udviklingen i Irak, den humanitære situation samt de foreløbige regionale og internationale reaktioner på udviklingen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af Irak forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes bred enighed blandt EU's medlemslande om at fordømme ISIL's angreb i Irak.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støttet en drøftelse af situationen i Irak.

Regeringen har på det skarpeste fordømt ISIL's angreb på Mosul og de øvrige byer i det nord- og vestlige Irak og kan til fulde tilslutte sig opfordringen til den irakiske premierminister, Al-Maliki, om at række ud til sunni-mindretallets politiske grupperinger for at sikre inklusion og bred folkelig tilslutning til kampen mod de ekstreme islamistiske kræfter.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering 7. februar 2014.